

เอกสารใช้ลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็น
ทั้ง 4 ภูมิภาคและกทม.

ร่าง

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

วาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

National agenda : Integrated human rights for mobilizing "Thailand 4.0" policy towards sustainable development

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
กระทรวงยุติธรรม

สารบัญ

	หน้า
1. เจตนารมณ์	3
2. ชื่อวาระแห่งชาติ	4
3. ความสำคัญของการจัดทำวาระแห่งชาติ	4
4. วัตถุประสงค์	5
5. นโยบาย สถานการณ์ และกลไกสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน	5
6. กระบวนการ ขั้นตอน การจัดทำวาระแห่งชาติ	12
7. ทิศทางวาระแห่งชาติ	14
8. การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ	20
9. ตัวชี้วัด	22
10. ระยะเวลาของการประกาศวาระแห่งชาติ	22
11. ปัจจัยสนับสนุนให้วาระแห่งชาติประสบความสำเร็จ	23
12. กลุ่มเป้าหมาย	24
13. คำนิยามโดยสรุป	24
14. การติดตามและประเมินผล	25
15. ประโยชน์ที่ได้รับ	25

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

วาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. เจตนารมณ์

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้และน้อมนำพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ที่พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเสมอภาค เท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติ จะเห็นได้จากพระราชกรณียกิจที่พระองค์ได้ทรงลงพื้นที่ในถิ่นทุรกันดารทั่วทุกแห่งของประเทศไทย อย่างไม่ทรงเห็นแก่เหน็ดเหนื่อย หรือย่อท้อต่อความยากลำบาก เพียงเพราะประสงค์ให้คนไทยทุกหมู่เหล่ามีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความสุข ย่อมแสดงให้เห็นว่า พระองค์ทรงคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าของคนตามหลักสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง

พระองค์ยังทรงเป็นแบบอย่างในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ในการเข้าใจการพัฒนามนุษย์ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อมนุษย์อยู่ดีกินดีแล้ว ก็จะเป็นฟันเฟืองในการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นกรอบนโยบายในการนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน พร้อมกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจแบบมีนวัตกรรม ภายใต้ Model Thailand 4.0 เพื่อก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว อีกทั้งยังเป็นประเทศที่เคารพในสิทธิ หน้าที่ซึ่งกันและกัน ที่จะส่งผลให้ประเทศไทยเกิดความร่มเย็น เป็นปกติสุข นำความเจริญทุกด้านมาสู่ประเทศอย่างยั่งยืนตลอดไป ซึ่งการพัฒนาประเทศให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดคงไม่อาจจะละเลยมิติสิทธิมนุษยชนไปได้ที่จะมาช่วยเติมเต็ม เสริม หรือเพิ่มขีดความสามารถไปพร้อมกัน จึงขอเชิญชวนทุกภาคส่วน น้อมนำพระราชดำรัสที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนมายึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติด้วย ความว่า

“การมีเสรีภาพนั้นเป็นของดีอย่างยิ่ง แต่เมื่อจะใช้จำเป็นต้องใช้ด้วยความระมัดระวังและความรับผิดชอบ มิให้ล่วงละเมิดเสรีภาพของผู้อื่นที่เขามีอยู่เท่าเทียมกัน ทั้งมิให้กระทบกระเทือนถึงสวัสดิภาพและความเป็นปกติสุขของส่วนรวมด้วย มิฉะนั้นจะทำให้มีความยุ่งยาก ทำให้สังคมและชาติต้องแตกสลายจนสิ้นเชิง”¹

นับตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2559 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงตอบรับการขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 10 สืบสันตติวงศ์ แห่งราชวงศ์จักรี ได้ทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9² ในการสนองพระราชปณิธานบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แก่อาณาประชาราษฎร์และสานต่อ “ศาสตร์พระราชา” ให้ยังคงอยู่เพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยทั้งปวง ซึ่งพระราชกรณียกิจที่ผ่านมา ทั้งที่ทรงปฏิบัติแทนพระองค์และทรงปฏิบัติในส่วนพระองค์เอง ล้วนมีการสร้างสรรค์ความผาสุก สงบสุข แก่ประชาชน นำความเจริญไพบูลย์และความมั่นคงมาสู่ประเทศ เช่น ด้านการแพทย์และสาธารณสุข การศาล

¹แถลงการณ์ สภาการวิทยุและโทรทัศน์แห่งชาติ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สวทพ.) เรื่อง การใช้เสรีภาพ เพื่อความปรองดองสมานฉันท์ เนื่องในวันนักข่าว เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2550

²<http://www.kratisod.com/news/hotnews/3111>

การสังคมสงเคราะห์ การพระศาสนา การต่างประเทศและการศึกษา ฯลฯ³ รวมถึงพระบรมวงศานุวงศ์ ทุกพระองค์ ที่ร่วมสานต่อพระราชปณิธานด้วยเช่นกัน

เพื่อร่วมแสดงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นในการร่วมมือกัน ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เคารพในสิทธิและหน้าที่ เห็นอกเห็นใจกัน ไม่ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น ทำให้การแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมีแนวโน้มลดลง อันจะนำประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง โดยนำหลักสิทธิมนุษยชนมาเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน ผ่านการนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในแต่ละฉบับที่รัฐบาลได้ประกาศใช้ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ที่จะช่วยร่วมสืบสานพระราชปณิธานถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ให้เป็นแบบอย่างและพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนของประเทศสืบไป

2. ชื่อวาระแห่งชาติ

สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

National agenda : Integrated human rights for mobilizing “Thailand 4.0” policy towards sustainable development

3. ความสำคัญของการจัดทำวาระแห่งชาติ

การจัดทำ “วาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ในครั้งนี้ เป็นการน้อมนำพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ที่พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเสมอภาค เท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ตามหลักสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง และจะช่วยนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการที่จะร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ปี พ.ศ. 2560-2579) ไปพร้อมกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยปัญญาและนวัตกรรม ภายใต้โมเดล Thailand 4.0 ที่จะทำให้ประเทศไทยก้าวผ่านกับดักความไม่สมดุล กับดักความเหลื่อมล้ำ กับดักประเทศรายได้ปานกลางไปให้ได้

ท้ายสุดก็จะส่งผลให้ประเทศไทยเป็นสังคมที่มีคุณภาพ มีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขอย่างยั่งยืน ซึ่งการนำมิติสิทธิมนุษยชน มายึดถือปฏิบัติ นั้น จะเป็นส่วนหนึ่งของการเร่งเพิ่มขีดความสามารถและเติมเต็มโอกาส ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนและสังคม พร้อมทั้งการสกัด ป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิ ให้คนหันมาเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม นำไปสู่สังคมแห่งการเกื้อกูลและแบ่งปันกัน ซึ่งคนเมื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว ก็ย่อมจะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายระดับชาติ ในครั้งนี้ สมดังหลักคิดของนายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ที่กล่าวไว้ว่า “เราจะเดินหน้าไปด้วยกัน และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (Stronger, Together and Leave No One Behind) ประกอบกับยังสานต่อนโยบายต่าง ๆ ที่เคยถือปฏิบัติกันมาอยู่แล้วทั้งในประเทศและที่นานาประเทศให้การยอมรับ มาผสมผสานเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งล้วนแล้วแต่มุ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนแทบทั้งสิ้น ได้แก่ (1) มาตรฐานสากล ได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี การขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนภายใต้กลไก

³พระราชประวัติ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร <http://www.coj.go.th/day/pbr/pbr.html>

(Universal Periodic Review - UPR) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ (2) บริบทของไทย ได้แก่ รัฐธรรมนูญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

แม้ว่ารัฐบาลจะพยายามดำเนินงานต่าง ๆ แต่ก็ยังคงพบกับดักในหลายประการที่จะต้องก้าวผ่านซึ่งที่ผ่านมากับดักสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ประเทศไทยยังประสบปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่และการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561) ที่รัฐบาลได้ประกาศใช้มาแล้วระยะหนึ่ง ที่ยังต้องเร่งเพิ่มขีดความสามารถในส่วนที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย สิ่งเหล่านี้ หากไม่เร่งแก้ไขปัญหา เดิมเติมการพัฒนา สร้างภูมิคุ้มกัน เพิ่มขีดความสามารถศักยภาพให้มากขึ้น จะยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการที่จะพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ประการ ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงมีการประกาศวาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ขึ้น ในการเป็นพลังสำคัญที่จะพัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อถวายพระเกียรติเชิดชูพระราชกรณียกิจรัชกาลที่ 9 และการสืบสานพระราชปณิธานในรัชกาลที่ 10 ที่ทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเสมอภาค เท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติ สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนโดยแท้จริง

4.2 เพื่อนำมติสิทธิมนุษยชนมาช่วยส่งเสริม สนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ควบคู่กับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจแบบมีนวัตกรรม ตามกรอบ Thailand 4.0 ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

4.3 เพื่อร่วมมือกันกับทุกภาคส่วนจัดกิจกรรมรวมพลังประกาศวาระแห่งชาติและช่วยกันลดปัญหาการละเมิดในสังคมไทย

4.4 เพื่อกระตุ้นให้ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตระหนักและเห็นความสำคัญในสิทธิมนุษยชน (สิทธิ หน้าที่ และเคารพสิทธิผู้อื่น) นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

4.5 เพื่อให้เรื่อง “สิทธิมนุษยชน” เป็นนโยบายในระดับชาติ โดยการส่งเสริมให้นำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในมิติการป้องกัน คุ้มครอง พัฒนากฎหมายและพัฒนาเครือข่ายสิทธิมนุษยชน

5. นโยบาย สถานการณ์ และกลไกสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน

5.1 นโยบายสำคัญทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะกล่าวถึง

(1) นโยบายในระดับชาติของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็น (1.1) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ปี พ.ศ. 2560-2579) และโมเดล Thailand 4.0 ที่ได้รื้อฟื้น “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ตามศาสตร์พระราชา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เพื่อมุ่งให้ประเทศไทย สู่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ไปพร้อมกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยปัญญาและนวัตกรรม ภายใต้โมเดล Thailand 4.0 ที่ให้ประเทศหลุดพ้นจาก กับดักความไม่สมดุล กับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ท้ายสุดก็จะส่งผลให้ประเทศไทยเป็นสังคมที่มีคุณภาพ มีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขอย่างยั่งยืน กล่าวคือ ทำให้ประเทศไทย 1) เป็นสังคมที่เป็นธรรม ทุกคนในสังคมเท่าเทียม มีการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 2) เป็นสังคมแห่งโอกาส ทุกคนมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน 3) เป็นสังคมที่สามารถ เติบโตเติมเต็มความสามารถตาม

ศักยภาพที่มีและเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถที่มี **4) เป็นสังคมที่เกื้อกูลและแบ่งปันกัน** หรือ Caring & Sharing Society และ **5) เป็นสังคมพอเพียง** เป็นสถาปัตยกรรมทางสังคม (Social Architecture) ที่ถอดรหัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนโยบายระดับชาติของไทยที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่อง ประกอบด้วย **(1.2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย** ทั้งฉบับปี พ.ศ.2540 ต่อเนื่องปี พ.ศ.2550 และล่าสุดรัฐธรรมนูญชั่วคราว ฉบับปี 2557 โดยเฉพาะในมาตรา 4 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทย ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทย มีอยู่แล้ว ย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้ และร่างรัฐธรรมนูญ ที่ได้ลงประชามติไปแล้วเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 ได้บัญญัติในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หน้าที่ของปวงชนชาวไทย หน้าที่ของรัฐ **(1.3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ปี พ.ศ.2560-2564)** จะมุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ 5 ปี ที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ครอบคลุมนโยบายใน 11 ยุทธศาสตร์ **(1.4) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561)** ซึ่งประเทศไทยได้จัดทำแผนมาแล้ว 3 ฉบับ โดยฉบับล่าสุด ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2557-2561) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2557 เห็นชอบให้ประกาศใช้แผนฯ ฉบับที่ 3 ครอบคลุมนโยบาย **11 ด้าน 15 กลุ่มเป้าหมาย⁴** โดยมีเป้าหมายหลักที่จะทำให้สังคมไทย “เป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข”

(2) มาตรฐานสากล ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ในลำดับที่ 55 เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2489 และยังเข้าเป็นภาคีสมาชิกสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน 7 ฉบับ⁵ จากทั้งหมด 9 ฉบับ ทำให้เกิดพันธะผูกพันที่ต้องปฏิบัติตามอยู่ 4 ประการ คือ 1) การประกันให้เกิดสิทธิต่าง ๆ ตามที่ระบุในสนธิสัญญา 2) การปฏิบัติให้เกิดสิทธิตามที่รับรองไว้ในสนธิสัญญาด้วยความก้าวหน้า 3) การเผยแพร่หลักการของสิทธิตามสนธิสัญญานั้นให้กว้างขวาง และ 4) การเสนอรายงานผลของการปฏิบัติให้เกิดสิทธิและความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการตามสนธิสัญญา รวมถึงไปถึงการปฏิบัติตามมาตรฐานหรือข้อตกลงต่าง ๆ

⁴แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ปี พ (2561-ศ.2557.ใน **ด้าน 11** ได้แก่ 1) ด้านสาธารณสุข 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านเศรษฐกิจ 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านที่อยู่อาศัย 6) ด้านวัฒนธรรมและศาสนา 7) ด้านข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร 8) ด้านการขนส่ง 9) ด้านการเมืองการปกครอง 10) ด้านกระบวนการยุติธรรม 11) ด้านความมั่นคงทางสังคม และ **15 กลุ่มเป้าหมาย** ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ต้องหาต้องขัง 2) กลุ่มผู้พ้นโทษ 3) กลุ่มผู้ต้องหาคดีอาญาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด พ .ศ.2545 กลุ่มผู้ติดยาเสพติดและผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด 4) กลุ่มเหยื่อ/ผู้เสียหาย 5) กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ 6) กลุ่มผู้ใช้แรงงาน 7) กลุ่มคนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา 8) กลุ่มเกษตรกร 9) กลุ่มผู้สูงอายุ 10) กลุ่มเด็กและเยาวชน 11) กลุ่มสตรี 12) กลุ่มคนพิการ 13) กลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ 14) กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง และ 15) กลุ่มความหลากหลายทางเพศ/อัตลักษณ์ทางเพศ

⁵สนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีแล้ว ได้แก่ (1) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (2) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (3) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (4) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (5) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (6) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่น ที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี (7) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

จากการประชุมระดับโลก ซึ่งในส่วนของประเทศไทยจะต้องยึดถือปฏิบัติในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ ได้แก่ (2.1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (2.2) สนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (2.3) รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบผลการรับรอง UPR รอบ 2 เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2560 รับข้อเสนอ 187 ข้อที่แต่ละประเทศให้คำแนะนำเป็นที่เรียบร้อยแล้ว (2.4) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal : SDGs) ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางพัฒนาตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยประกอบด้วย 17 เป้าหมาย แบ่งเป็น 5 กลุ่ม (5 Ps) ได้แก่ 1) People : ยุติความยากจน ยุติความหิวโหย สุขภาพที่ดี การศึกษาที่มีคุณภาพ ความเสมอภาคระหว่างเพศ 2) Planet : การจัดการน้ำและสุขาภิบาล การผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืน การต่อสู้ปัญหาเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ระบบนิเวศน์บนบกอย่างยั่งยืน 3) Prosperity : พลังงานสมัยใหม่ การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุม และการมีงานที่มีคุณค่า โครงสร้างพื้นฐานที่มั่นคง ลดความไม่เสมอภาค เมืองและการตั้งถิ่นฐาน 4) Peace : สังคมที่สงบสุขและความยุติธรรม 5) Partnership : หุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก สำหรับ Sustainable Development Goal (SDGs) ได้ให้การยอมรับหลักการว่าด้วยการเคารพสิทธิมนุษยชนบนพื้นฐานของกฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

(3) ถอดบทเรียนหน่วยงานที่จัดทำวาระแห่งชาติ ได้ทำการศึกษาข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เคยประกาศวาระแห่งชาติเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ประกอบด้วย (3.1) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) (3.2) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน (3.3) สถาบันวัคซีนแห่งชาติ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (3.4) กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5.2 สถานการณ์สิทธิมนุษยชน ซึ่งจะกล่าวถึง

(1) ความก้าวหน้า สิ่งที่ยังไม่ประสบความสำเร็จและต้องเร่งเพิ่มขีดความสามารถด้านสิทธิมนุษยชนจากผลประเมินแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ⁶ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

(1.1) ความก้าวหน้าการดำเนินงาน พบว่า การประเมินเป้าหมายหลักสังคมไทยเริ่มเห็นความสำคัญของการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีแนวโน้มดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับ 5 ปีที่ผ่านมาก่อนที่จะมีการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนฯ อย่างจริงจัง โดยประชาชนประเมินว่าดีขึ้นกว่า ร้อยละ 40 สำหรับในแง่เครือข่ายสิทธิมนุษยชนเข้มแข็งในทุกภูมิภาคและมีความตื่นตัวในเรื่องสิทธิมนุษยชนและพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล ผลการประเมิน พบว่า มีจำนวนหน่วยงานที่รายงานผลการดำเนินงานในช่วงปลายที่แผนฯ จะหมดวาระประมาณ ร้อยละ 92.55 ในปี 2555 (7,557 แห่ง) และร้อยละ 92.82 ในปี 2556 (7,599 แห่ง) ตามลำดับจากข้อมูลหน่วยงานนำร่อง 8,187 แห่ง ซึ่งมีแนวโน้มดีขึ้นกว่าช่วงครึ่งแรกของแผน โดยความก้าวหน้าในแต่ละมิติ ได้แก่

1) มิติป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน อาทิ ประชาชนผ่านการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในด้านต่าง ๆ มีการเพิ่มสูงขึ้นมาก ประกอบกับเครือข่ายมีการดำเนินกิจกรรมเฝ้าระวังเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิเพิ่มสูงขึ้นเช่นกันคิดเป็นร้อยละ 57 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2555

⁶รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (ช่วงครึ่งแรก) ปี พ.ศ.2552-2556 โดยมหาวิทยาลัยมหิดล นำโดยรองศาสตราจารย์ ดร. ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัดและคณะ

2) **มิตिकุ้มครองสิทธิมนุษยชน** โดยองค์กรเครือข่ายมีการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมให้กลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ จำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมากถึงร้อยละ 75 เมื่อเทียบกับปี 2555 ซึ่งรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อม ได้แก่ การจัดทางลาด การจราจร ให้ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เป็นต้น

3) **มติพัฒนากฎหมาย กลไกทางกฎหมาย รวมถึงการบังคับใช้กฎหมาย** ในปี พ.ศ. 2555-2556 มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน 1 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. 2555 และหน่วยงานรายงานว่ามีการร่างกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 18 ฉบับ

4) **มติพัฒนาองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชน** อาทิ ภาพลักษณ์ขององค์กรเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชน พบว่า ดีขึ้นกว่าก่อนที่มีการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยองค์กรเครือข่ายที่มีภาพลักษณ์ดีที่สุด ในทุกด้านสิทธิมนุษยชน คือ กระทรวง/กรม ส่วนภูมิภาคและองค์กรภาคประชาชน (ประมาณร้อยละ 36) รองลงมาคือ ส่วนท้องถิ่น (ประมาณร้อยละ 33) ในขณะที่รัฐวิสาหกิจ และสถาบันการศึกษา มีระดับภาพลักษณ์ ค่อนข้างน้อยในทุกประเด็น สำหรับกิจกรรมที่มีดำเนินการให้บริการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี คิดเป็นร้อยละ 3 สำหรับประเด็นหน่วยงานภาครัฐที่ถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในแต่ละด้านมีจำนวนลดลง คิดเป็นร้อยละ 14 รวมถึงสัดส่วนผู้บริหารหญิงในหน่วยงานภาครัฐมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้ง หน่วยงานที่มีการถอดบทเรียนการดำเนินงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งได้นำไปปรับแผนยุทธศาสตร์สิทธิมนุษยชน มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 44 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2555 ซึ่งบทเรียนที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ดำเนินการ อาทิ การไฟฟ้าภูมิภาค เรื่องสวัสดิการและสิทธิของพนักงาน เพื่อนำไปใช้รักษาสิทธิของตนเอง / กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เกี่ยวกับการสมรสกับชาวต่างชาติเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ ถ่ายทอดเสียงออกอากาศผ่านทางสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย 6 จังหวัด / สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดระนอง เรื่อง สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นำไปเป็นเครื่องมือในการให้บริการผู้มาติดต่อ ถ่ายทอดให้กับประชาชนผู้มาติดต่อ / สำนักงานยุติธรรมจังหวัดนครสวรรค์ เรื่อง การแก้ไขปัญหาค้าพิพาท (สามัคคี สมานฉันท์) ผู้นำชุมชน นำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาค้าพิพาท ถ่ายทอดให้กับคนในชุมชน / สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิจิตร เรื่อง ปัญหาด้านเด็ก นำไปใช้ในการจัดทำแผนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก สู่การปฏิบัติจริงในการคุ้มครองเด็กและเครือข่ายชุมชนนำไปถ่ายทอดให้กับคนในชุมชน/องค์การบริหารส่วนตำบลคอกกระบือ บทเรียนเรื่อง ความรู้เรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้พิการนำไปเป็นหลักการปฏิบัติงานของหน่วยงาน/มหาวิทยาลัยรามคำแหง จัดบทเรียนสิทธิมนุษยชนในวิชานักศึกษานำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ถ่ายทอดบทเรียนโดยการสอน เป็นต้น

(1.2) สิ่งที่ยังไม่ประสบความสำเร็จและต้องเร่งเพิ่มขีดความสามารถด้านสิทธิมนุษยชน

1) **มติป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน** ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและมีสัดส่วนที่จะเพิ่มขึ้น คือ กลุ่มเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วย HIV/AIDS ผู้ใช้แรงงาน คนจน เกษตรกร ผู้ต้องหา ผู้ต้องขัง และผู้บริโภคร ซึ่งจะต้องมีการดำเนินงานให้ความสำคัญในการป้องกันการถูกละเมิดอย่างจริงจังต่อไป สำหรับกลุ่มที่มีสัดส่วนการถูกละเมิดลดลง ได้แก่ กลุ่มผู้ป่วย กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มแรงงานต่างด้าว กลุ่มผู้พันโทษและผู้เสียหายในคดีอาญา สำหรับประเด็นสิทธิมนุษยชน พบว่า ด้านที่มีการละเมิดสิทธิเพิ่มขึ้น คือ ด้านอาชีพและแรงงาน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านกระบวนการยุติธรรม

ด้านสิทธิชุมชน และด้านการเมืองการปกครอง ส่วนด้านที่ละเมิดสิทธิลดลง ได้แก่ ด้านการศึกษา วัฒนธรรม ศาสนา และการเรียนรู้ ด้านสาธารณสุข และด้านเสรีภาพการสื่อสาร

2) มิติคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ได้แก่ **ข้อร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน** ในแต่ละด้าน จากการรายงานขององค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเสรีภาพการสื่อสารและสื่อมวลชน ด้านกระบวนการยุติธรรม และด้านสิทธิชุมชน ส่วนข้อร้องเรียนที่มีสัดส่วนลดลง ได้แก่ ด้านการศึกษา วัฒนธรรม ศาสนาและการเรียนรู้ ด้านอาชีพ และแรงงาน ด้านสาธารณสุข และด้านที่อยู่อาศัย สำหรับผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในแต่ละด้านที่ได้รับสิทธิประโยชน์จากการฟื้นฟูและเยียวยา จากการรายงานขององค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชน มีสัดส่วนลดลง คิดเป็นร้อยละ 26 ที่จะต้องเร่งให้ทุกหน่วยงานให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ เมื่อเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน

3) มิติพัฒนาองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อาทิ 3.1) จำนวนผลงานวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน ที่นำไปใช้ประโยชน์ เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงครึ่งแรกของแผน (ปี พ.ศ.2552-2554) แต่เมื่อพิจารณารายปี พบว่า ปี พ.ศ.2556 จำนวนงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ลดลงร้อยละ 11.5 เทียบกับปี พ.ศ.2555 ดังนั้น จึงควรเร่งส่งเสริมให้หน่วยงานได้ทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน เช่น การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความสำเร็จขององค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนและพัฒนาสู่มาตรฐานสากลต่อไป 3.2) **เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ มีจำนวนเพิ่มขึ้น** ในปี พ.ศ.2556 หากพิจารณาตามประเด็นสิทธิมนุษยชนที่เจ้าหน้าที่ถูกร้องเรียนการเลือกปฏิบัติ พบว่า ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ถูกร้องเรียนเพิ่มมากขึ้น คือ ด้านกระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ อัยการ) ด้านสาธารณสุข (บุคลากรทางการแพทย์) รวมถึงการเลือกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่รัฐสังกัดกระทรวง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งไม่ได้ระบุประเด็นสิทธิมนุษยชน ดังนั้น ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และมาตรฐานการปฏิบัติงานปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่ให้มากขึ้น 3.3) **ข้อท้วงติงจากองค์กรระหว่างประเทศเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามกติกาและอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน** จากการรายงานสิทธิมนุษยชนของ Human Rights Watch ยังมีปัญหาอยู่หลายประการที่องค์กรระหว่างประเทศให้ข้อท้วงติงและเสนอแนะให้เร่งดำเนินการแก้ไข ได้แก่ เรื่อง การเมืองการปกครอง กระบวนการยุติธรรม และแรงงานต่างด้าว สำหรับประเด็นท้าทายที่ควรเร่งดำเนินการ ได้แก่ การดำเนินการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิทางการเมือง เสรีภาพในการแสดงออก กระบวนการยุติธรรม (โทษประหารชีวิต การทรมาน การจับกุมโดยพลการ) สิทธิผู้ลี้ภัยทางการเมือง 3.4) **ข้อท้วงติงของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีจำนวนเพิ่มขึ้น** ร้อยละ 100 เมื่อเทียบกับจำนวนข้อท้วงติงในปี พ.ศ.2555 สำหรับประเด็นที่มีการท้วงติงทุกปี ซึ่งควรให้ความสำคัญในการดำเนินการแก้ไขเป็นพิเศษ ได้แก่ ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการศึกษาวัฒนธรรม ศาสนาและการเรียนรู้ ด้านอาชีพและแรงงาน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4) ปัญหาในการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552-2556) สรุปปัญหาที่พบ 4.1) **ด้านบุคลากร** ได้แก่ การขาดแคลนบุคลากร บุคลากรขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และการแปลงแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติ 4.2) **ด้านทรัพยากร** ประกอบด้วยงบประมาณไม่เพียงพอ ไม่มีงบประมาณสำหรับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน (เช่น การจัดการด้านกายภาพให้

คนพิการเข้าถึงต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก) และวัสดุ/อุปกรณ์/เครื่องอำนวยความสะดวก
4.3) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ระบบ กฎระเบียบ ที่ไม่เอื้อกับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน การแทรกแซง
 ทางการเมืองทำให้เจ้าหน้าที่รัฐขาดขวัญกำลังใจในการทำงานกับชุมชน

(2) สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่สำคัญและกระทบต่อความเชื่อมั่น ภาพลักษณ์ของประเทศไทย

แม้ว่ารัฐบาลจะพยายามออกนโยบายและส่งเสริมในเรื่องต่าง ๆ ด้านสิทธิมนุษยชน แต่สถานการณ์ ณ
 ปัจจุบันก็ยังเกิดการละเมิดสิทธิอยู่อย่างต่อเนื่อง⁷ และนับวันยิ่งจะทวีความรุนแรงมากขึ้น จะเห็นได้จากการเกิด
 อาชญากรรม สถานการณ์ทางการเมือง ที่ส่งผลให้เกิดกระแสในด้านลบเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน การแสดง
 ความคิดเห็น เกิดแรงกดดันจากนานาประเทศ ในหลาย ๆ เรื่อง รวมถึง ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงาน
 ด้านสิทธิมนุษยชน ที่ส่งผลให้ประเทศไทยถูกลดอันดับและการทำงานไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ จึงขอ
 นำเสนอเฉพาะสถานการณ์ที่สำคัญและมีส่วนที่ส่งผลด้านลบและกระทบต่อความมั่นคง รวมถึงภาพลักษณ์ของ
 ประเทศไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดทำวาระแห่งชาติครั้งนี้ อาทิ

(2.1) การที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ถูกลดสถานะจาก “เอ” เป็น “บี” ภายใน 1
 ปี โดยคณะกรรมการประสานงานระหว่างประเทศว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชน (International Coordinating
 Committee of National Human Rights Institutions) หรือที่มีชื่อย่อว่า ICC⁸ ได้ให้เหตุผลที่ลดระดับสถานะ
 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องจากมีความกังวลใน 3 ประการ **ประเด็นแรก** เป็นเรื่องกระบวนการ
 สรรหาและการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เห็นว่าบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่
 เกี่ยวข้องขาดหลักประกันการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในกระบวนการสรรหาและการได้มาซึ่งกรรมการสิทธิ
 มนุษยชนที่มีความหลากหลาย (Pluralism) โดยคำนึงถึงผู้สมควรเป็นสำคัญ (Merit-based selection)
ประเด็นที่สอง ได้แก่ การไม่สามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้อย่างทันท่วงทีในกรณี
 การจัดทำรายงานการชุมนุมทางการเมืองเมื่อปี พ.ศ.2553 และในช่วงระหว่างปลายปี พ.ศ.2556 ถึงกลางปี พ.ศ.
 2557 ที่ล่าช้า **และประเด็นสุดท้าย** ได้แก่ มีการขาดบทบัญญัติที่ชัดเจนในกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองจากการถูก
 ดำเนินคดีทางกฎหมายในกรณีการทำหน้าที่โดยสุจริตและเป็นการปฏิบัติงานตามหน้าที่ (Functional immunity
 and independence) ซึ่งถือเป็นหลักประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ของกสม.

(2.2) การถูกลดอันดับจากบัญชีกลุ่มที่ 2 (Tier 2 Watch List) ลงมาอยู่ในบัญชีกลุ่มที่ 3 (Tier 3) ซึ่งเป็นการจัดกลุ่มประเทศที่มีสถานการณ์ด้านมนุษย์ระดับเลวร้ายที่สุดในกลุ่มเดียวกับเกาหลีเหนือ ซูดานใต้

⁷รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (ช่วงครึ่งแผน) ประจำปี พ.ศ.2552 – 2554 และ
 รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (ช่วงครึ่งหลัง) ประจำปี พ.ศ. 2555-2556 โดย
 มหาวิทยาลัยมหิดล

⁸คณะกรรมการประสานงานระหว่างประเทศว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (International Coordinating Committee of National
 Human Rights Institutions) หรือที่มีชื่อย่อว่า ICC ซึ่งเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั่วโลกที่ได้รับการ
 จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2536 และมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามแนวทางที่ได้รับการรับรองโดย
 สหประชาชาติดังปรากฏใน**หลักการปารีส**ว่าด้วยสถานะของสถาบันแห่งชาติเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Paris Principles
 Relating to the Status of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights) เพื่อให้สถาบันสิทธิมนุษยชน
 แห่งชาติในประเทศต่างๆ สามารถทำหน้าที่ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลจาก
<http://prachatai.com/journal/2016/02/63876>

ซีเรีย จากการรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี พ.ศ. 2558 ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา โดยระบุว่าประเทศไทยยังเป็นต้นทาง ปลายทาง ผ่านการค้ามนุษย์-ค้าประเวณี บังคับใช้แรงงานประมง ละเมิดทั้งแรงงานไทย-แรงงานข้ามชาติ เจ้าหน้าที่รัฐเห็นขบวนการค้ามนุษย์ รัฐบาลไทยยังไม่สามารถทำตามมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อจัดการการค้ามนุษย์ ขณะที่ประเทศมาเลเซีย ปาปัวนิวกินี เลื่อนจากบัญชี 3 ไปบัญชี 2⁹ แต่อย่างไรก็ดี เมื่อไม่นานมานี้ เป็นที่น่ายินดีที่ประเทศไทยได้ยกระดับจาก Tier 3 เป็น Tier 2 แล้ว จากการที่ รัฐบาลไทย ดำเนินการอย่างจริงจัง และมีความมุ่งมั่นในเรื่องการค้ามนุษย์ ทั้งการปฏิรูป แก้ไขกฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์และยังมีการใช้ระบบติดตามเรือประมงในทะเล ที่เป็นมาตรการหนึ่งในการกวาดล้างการค้ามนุษย์และการทำประมงผิดกฎหมายด้วย **และ** ความท้าทายต่อไปคือ การขยับขึ้นอันดับเป็น Tier 1 ต่อไปพร้อมทั้งต้องรักษาระดับไว้อย่าให้ถูกลดอันดับอีก

(2.3) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ 2) ได้รับเรื่องร้องเรียน จำนวน 25 เรื่อง ที่กล่าวอ้างว่า มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายหลังเหตุการณ์รัฐประหาร ที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จึงได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชี้แจงและจัดการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น อาทิ การบังคับใช้และการเรียกบุคคลไปรายงานตัวโดยอาศัย อำนาจพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 ผู้ต้องหาหรือผู้ถูกควบคุมมีความเสี่ยงที่จะถูกซ้อมทรมานการดำเนินคดีกับพลเรือนในเขตอำนาจศาลทหาร การจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพทางวิชาการ เสรีภาพสื่อมวลชน เสรีภาพในการชุมนุม การจำกัดสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งในประเด็นดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2559 รับทราบรายงานผลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว¹⁰

(2.4) สถิติข้อร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน จากข้อมูลเรื่องร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหยิบยกเพื่อตรวจสอบในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 – 2558 ซึ่งมีจำนวน 4,755 เรื่อง เมื่อจำแนกข้อมูลตามประเภทสิทธิที่มีการร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน พบว่า มีการกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเภทสิทธิในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 899 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21.70 รองลงมาเป็นเรื่องสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน จำนวน 733 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.69¹¹

(2.5) หน่วยงานต่างคนต่างทำไม่เป็นเอกภาพ ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ไม่มีกลไกในการประสานงานที่เป็นรูปธรรม ทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แม้ว่าจะมีการประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาแล้วก็ตาม¹²

5.3 กลไกการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ทั้ง (1) กลไกในระดับชาติ ในการทำหน้าที่วางกรอบนโยบายการดำเนินงาน กำกับ ดูแลและติดตามการดำเนินงานให้การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม องค์กรศาล องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรระหว่างประเทศ

⁹<http://thaipublica.org/2015/07/tip2015statements/http://prachatai.com/journal/2015/07/60560>

¹⁰ตามหนังสือ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม 0003/9 ลงวันที่ 11 เมษายน 2559 และสำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี ที่ นร 0503/16993 ลงวันที่ 12 พฤษภาคม 2559

¹¹ข้อมูลสถิติการรับเรื่องร้องเรียนจากเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ : <http://www.nhrc.or.th>

¹² รายงานผลโครงการศึกษาความเหมาะสมในการตรากฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน โดยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ : ปี พ.ศ.2553

(2) กลไกระดับกระทรวงหรือหน่วยงานเทียบเท่า เป็นองค์กรภาครัฐในระดับนโยบายที่จะต้องนำวาระแห่งชาติและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยดำเนินการตามภารกิจของกระทรวง เชื่อมโยงกับมิติด้านสิทธิมนุษยชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงนั้น ๆ (3) กลไกระดับภูมิภาคและท้องถิ่น เป็นกลไกในพื้นที่ระดับจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร ที่จะเป็นแกนกลางในการระดมความคิดเห็น รวบรวมและส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันให้องค์กรภาครัฐในจังหวัดนำวาระแห่งชาติและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสู่การปฏิบัติ (4) สถาบันการศึกษาและสถาบันทางวิชาการ จะเป็นองค์กรสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการปูพื้นฐานในเรื่องสิทธิมนุษยชนได้เป็นอย่างดี ทั้งการศึกษา วิจัย การจัดฝึกอบรม/การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชน แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และวาระแห่งชาติ เพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรหรือสาธารณชนอย่างกว้างขวางในทุกกระดับ (5) ภาคเอกชน ภาคประชาชน สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป ทั้งการส่งเสริม เคารพสิทธิมนุษยชน สื่อกลางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้คนตระหนักในสิทธิมนุษยชน และคอยติดตามตรวจสอบการดำเนินงานไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

6. กระบวนการ ขั้นตอน การจัดทำวาระแห่งชาติ

6.1 ศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศ

6.1.1) ภายในประเทศ พระราชกรณียกิจหรือพระบรมราโชวาทหรือพระราชดำรัสรัชกาลที่ 9 และรัชกาลที่ 10 ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นโยบายสำคัญของรัฐบาล กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) Thailand 4.0 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การถอดบทเรียนหน่วยงานต่างๆ ที่มีการประกาศวาระแห่งชาติ สถานการณ์สิทธิมนุษยชน กลไกการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

6.1.2) ภายนอกประเทศ การที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติในลำดับที่ 55 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน การรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ภายใต้กลไก (Universal Periodic Review - UPR) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs)

6.2 ส่งเสริมความรู้ภายในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในฐานะหน่วยงานกลาง เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกาศวาระแห่งชาติ

6.2.1) จัดประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 2 ครั้ง ณ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2559 และวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2559

6.2.2) เปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความคิดเห็นจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีประสบการณ์ในการผลักดันและขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ เพื่อให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2559 ณ โรงแรมเอปี่น่า เฮาส์ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำประสบการณ์และแนวคิดต่างๆ มาเตรียมความพร้อมในการยกระดับด้านสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนเป็นวาระแห่งชาติ โดยใช้กลไกแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเครื่องมือหนึ่ง

6.3 วางกรอบเค้าโครงร่างวาระแห่งชาติ จากการรับฟังความคิดเห็น และถอดบทเรียนจากหน่วยงานต่างๆ ที่ประกาศวาระแห่งชาติ จนกระทั่งได้หัวข้อ กรอบเค้าโครงร่างด้านสิทธิมนุษยชน อาทิ ทำไม่ต้องจัดทำวาระแห่งชาติ (ชื่อวาระแห่งชาติ ระยะเวลา ข้อมูลที่สนับสนุน) กระบวนการ/ขั้นตอนในการจัดทำวาระแห่งชาติ (การวิเคราะห์ข้อมูล/แหล่งที่มา โครงสร้างข้อเสนอวาระแห่งชาติ กิจกรรมหลักที่สำคัญ โครงสร้างองค์การขับเคลื่อนบริหารวาระแห่งชาติ) การบริหารวาระแห่งชาติ การติดตามประเมินผล ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

6.4 วางกรอบแนวทางการดำเนินงาน และจัดทำ Road Map เพื่อประกาศวาระแห่งชาติ ภายในปี 2560 พร้อมทั้งหารือร่วมกับปลัดกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เพื่อรับทราบนโยบาย และเตรียมการประกาศวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2560 และวันที่ 11 มกราคม 2560

6.5 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน ตามคำสั่งที่ 211/2560 ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2559 เพื่อเตรียมความพร้อมประกาศวาระแห่งชาติ ยกเว้น รับฟังความคิดเห็นและนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

6.6 จัดงานทางวิชาการ เตรียมความพร้อมประกาศวาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชน จำนวน 1 วัน ภายในปี พ.ศ. 2560 กลุ่มเป้าหมายไม่น้อยกว่า 500 คน **สาระสำคัญ** : เป็นการจัดงานทางวิชาการ เตรียมความพร้อมประกาศวาระแห่งชาติ เพื่อนำเสนอผลงานที่ผ่านมา Best Practice ของกระทรวง กรม หรือจังหวัด ตลอด 8 ปี (ผลงานในช่วงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (ปี พ.ศ.2552-2556) และช่วงครึ่งแรกของแผนฯ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2559)) ที่ผ่านมาตรฐานขั้นต่ำหรือสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายหรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนได้วางไว้ พร้อมทั้ง กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนตระหนักว่าสิทธิมนุษยชนดีและสำคัญอย่างไร รวมทั้งการนำเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือพระบรมราโชวาทสมเด็จพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พร้อมทั้งรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบ

6.7 ยกเว้นวาระแห่งชาติ รับฟังความคิดเห็นทั้ง 4 ภูมิภาคและกทม. และผ่านทางเว็บไซต์ และนำเสนอวาระแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี ภายในเดือนมีนาคม – พฤษภาคม 2560

(1) ยกเว้นวาระแห่งชาติ เพื่อนำเสนอคณะทำงานยกเว้นวาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชน ภายในเดือน ธันวาคม – กุมภาพันธ์ 2560

(2) รับฟังความคิดเห็นร่างวาระแห่งชาติ พร้อมกับจัดทำร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ปี พ.ศ.2562-2566) ทั้ง 4 ภูมิภาคและกทม. ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน 2560 โดย

(2.1) พื้นที่ภาคเหนือ ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม 2560 ณ โรงแรมดิเอ็มเพรส จังหวัดเชียงใหม่

(2.2) พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างวันที่ 15-17 มีนาคม 2560 ณ โรงแรมพูลแมน ขอนแก่น ราชา ออร์คิด จังหวัดขอนแก่น

(2.3) พื้นที่ภาคกลาง ระหว่างวันที่ 29-31 มีนาคม 2560 ณ โรงแรมชลจันทร์ จังหวัดชลบุรี

(2.4) พื้นที่กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 3-4 เมษายน 2560 ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค

กรุงเทพฯ

(2.5) พื้นที่ภาคใต้ ระหว่างวันที่ 26-28 เมษายน 2560 ณ โรงแรมทวินโลดส์ จังหวัด นครศรีธรรมราช

(3) รับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ภายในเดือน มีนาคม – เมษายน 2560

(4) นำเสนอวาระแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ช่วงเดือน พฤษภาคม 2560

6.8 คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบ และประกาศวาระแห่งชาติ พร้อมทั้งประสานหน่วยงานทุกภาคส่วน ได้ยึดถือปฏิบัติ

6.9 สร้างระบบ กลไกการดำเนินงานวาระแห่งชาติ และการติดตามประเมินผล

7. ทิศทางวาระแห่งชาติ

7.1 ความเชื่อมโยงวาระแห่งชาติ

ปรากฏตามแผนภาพ

ร่าง วาระชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เจตนารมณ์ : น้อมนำพระราชกรณียกิจที่ทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเสมอภาค เท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติ จากการที่พระองค์ได้ทรงลงพื้นที่ในถิ่นทุรกันดารทั่วทุกแห่งของประเทศไทย อย่างไม่ทรงเห็นแก่เหน็ดเหนื่อย หรือย่อท้อต่อความยากลำบาก เพียงเพราะประสงค์ให้คนไทยทุกหมู่เหล่ามีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความสุข ย่อมแสดงให้เห็นว่า พระองค์ทรงคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าของคนตามหลักสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง

กระบวนการจัดทำวาระแห่งชาติ : จากการมีส่วนร่วม

- ศึกษาวิเคราะห์รวบรวมข้อมูล
- วางกรอบเค้าโครงร่างวาระแห่งชาติ
- ส่งเสริมความรู้ให้บุคลากรในกรมคุ้มครองสิทธิฯ
- วางกรอบแนวทาง / Road Map
- แต่งตั้งคณะอำนวยการ / คณะทำงาน
- จัดงานทางวิชาการเตรียมความพร้อม
- ยกย่องรับฟังความคิดเห็น
- ครม. เห็นชอบ / ประกาศวาระแห่งชาติ
- สร้างระบบ กลไก ติดตาม ประเมินผล
- จัดงานเปิดตัววาระแห่งชาติ
- ติดตามและประเมินผล รายงาน ครม.

ทิศทางวาระแห่งชาติ 2561-2562
เป้าหมาย : สังคมไทยเป็นสังคมส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข

7.2 กลยุทธ์และกลวิธีการดำเนินงานของรัฐบาล

การประกาศวาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการน้อมนำศาสตร์พระราชา ควบคู่กับการไปสู่เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และสนับสนุนการขับเคลื่อน Thailand 4.0 โดยน้อมนำมิติด้านสิทธิมนุษยชน เป็นตัวช่วยขับเคลื่อน เติมเต็มพลังการพัฒนา เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ไปพร้อมการรวมพลังช่วยลดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในสังคม อีกทั้งยังเป็นการช่วยเร่งหรือเพิ่มขีดความสามารถในส่วนที่การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ยังไม่บรรลุเป้าหมาย หรือยังต้องเติมเต็มในมิติใด เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีพลัง เสริมทัพในครั้งนี้ โดยใช้กลยุทธ์และกลวิธีที่สำคัญเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ที่จะทำ

“สังคมไทยเป็นสังคมส่งเสริม สิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข” ที่จะช่วยเร่ง เสริมและเพิ่มขีดความสามารถ ภายใต้อารมณ์ที่ว่า

$$4 + 3 + 2 + 1 = \text{goal}$$

4 : สร้าง

ประกอบด้วย

ส ที่ 1 สร้างความตระหนัก จิตสำนึก ในสิทธิ หน้าที่และการเคารพสิทธิผู้อื่น ด้วยการ

(1.1) ส่งเสริมการรับรู้ เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนที่ถูกต้อง และสร้างความตระหนักในหน้าที่และการเคารพสิทธิของผู้อื่น ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ โดยผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

(1.2) การสอดแทรกความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นฐาน ในหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

(1.3) ให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีถูกร้องเรียน เพราะกระทำการละเมิดกลุ่มเสี่ยง มีทัศนคติในเชิงสร้างสรรค์ต่อกลุ่มผู้ด้อยโอกาสหรือกลุ่มเปราะบาง ในการเห็นอกเห็นใจและเคารพในสิทธิมนุษยชน

(1.4) จัดการเรียน การสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนผลักดันเป็นหลักสูตรในทุกระดับของสถานศึกษา

(1.5) จัดทำแผนรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ กระตุ้นจิตสำนึกแก่ประชาชนให้ตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยผ่านการประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน ตำบล หรือสื่อมวลชนให้ทุกคนเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

(1.6) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบันด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะในขั้นสูง โดยหลักสูตรจะแบ่งการจัดอบรมที่จัดแยกประเภทผู้เข้ารับการอบรม เป็นระดับต้น (พื้นฐาน) ระดับกลาง (เพิ่มเติมมิติ/สถานการณ์การละเมิดสิทธิ) หรือระดับสูง (หาแนวทางแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิ) เป็นต้น

ส ที่ 2 สร้างระบบการติดตาม เฝ้าระวังการละเมิดสิทธิด้วยพลังเครือข่าย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ทันท่วงที ด้วยการ

(2.1) ผลักดันให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัดเพื่อคุ้มครองช่วยเหลือผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิที่ครบวงจร หรือพัฒนาศูนย์ฯที่มีอยู่แล้ว ให้เพิ่มบทบาทหน้าที่ด้านสิทธิมนุษยชน กระจายอยู่ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อคอยให้ความ ติดตาม เฝ้าระวังช่วยเหลือ ประสานส่งต่อการดำเนินงาน เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิได้ทันท่วงที¹³

(2.2) ประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน โดยเฉพาะสื่อมวลชน ในการประชาสัมพันธ์สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน การรณรงค์และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิอย่างต่อเนื่อง

(2.3) สร้างระบบการติดตาม ชี้แนะทางการสื่อสารตั้งแต่ระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ส่งต่อยังส่วนกลาง เพื่อรายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิอย่างต่อเนื่องและทันท่วงที

(2.4) จัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชนในหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

(2.5) จัดชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็วในระดับชุมชน (หมู่บ้าน) เพื่อป้องกัน จัดการ แก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิในหมู่บ้าน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับศูนย์ยุติธรรมชุมชน เป็นแกนกลางในการให้ความรู้ ฝึกทักษะดำเนินงาน ผ่านชุดความรู้ที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจัดทำขึ้น

(2.6) การสร้างคู่มือหรือแนวทางหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่รัฐในแต่ละด้านหรือกลุ่มเป้าหมายเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิ และเป็นแนวทางการดำเนินงาน

ส ที่ 3 สร้างวัฒนธรรมแห่งการเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งกันและกัน ด้วยการ

(3.1) กำหนดให้สิทธิมนุษยชนเป็นวัฒนธรรมหนึ่งของแต่ละองค์กรเพื่อกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ ความเข้าใจและการตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน

(3.2) หน่วยงานทั้งส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น จัดกิจกรรมเสริมสร้างให้กับองค์กรเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นประจำทุกเดือน ทั้งการส่งเสริมการเคารพสิทธิและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติ โดยเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกสันตนาการแบบมีสาระเพิ่มพูนความรู้สิทธิมนุษยชนและเข้าถึงได้ง่าย

(3.3) ส่งเสริมภาคธุรกิจให้มีส่วนร่วมในการเคารพสิทธิมนุษยชน ไม่เพียงแค่การมุ่งแสวงหากำไรในการดำเนินงานเพียงอย่างเดียว โดยเชื่อมกับการทำงานเพื่อสังคม เช่น CSR ISO 26000

(3.4) การศึกษาวิจัยองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนโดยคำนึงถึงบริบทของสังคมไทย และนำผลการศึกษามาปรับใช้กับการดำเนินงาน โดยเน้นองค์ความรู้ การประยุกต์ใช้ การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในแต่ละด้านและแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

¹³ สอดรับการแผนการปฏิรูปของคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกเพื่อประชาชน ในสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ที่จะมีการเสนอร่างพ.ร.บ.คุ้มครอง ช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา พ.ศ.... โดยจะมีการสร้างกลไกดังกล่าวให้เกิดขึ้น

ส ที่ 4 สร้างเสริมการพัฒนาเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน

ด้วยการ

(4.1) ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายอาสาสมัครทุกประเภท ที่แต่ละส่วนราชการได้สร้างขึ้น เพื่อเติมเต็มความรู้ในมิติสิทธิมนุษยชน และให้เป็นพลังสำคัญในการติดตาม เฝ้าระวัง ประสานส่งต่อความช่วยเหลือให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิที่ครบวงจร รวมถึงการเพิ่มบทบาทหน้าที่ในเรื่องสิทธิมนุษยชนให้กับอาสาสมัครในทุกประเภท

(4.2) จัดให้มีอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ ทุกระดับ รวมทั้งจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้แก่อาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม คุ้มครอง และป้องกันสิทธิมนุษยชน

(4.3) พัฒนาทักษะการทำงานของเครือข่ายทุกภาคส่วน ให้เติมเต็มความรู้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาการละเมิด การจัดการโดยพลังเครือข่าย การประสานงานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือ การรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยที่เกี่ยวข้องเพื่อสำหรับถอดบทเรียนการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่ รวมถึงการหาวิธีการป้องกันการละเมิดสิทธิไม่ให้เกิดซ้ำอีก

(4.4) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนหรือหน่วยงาน เพื่อถอดบทเรียนการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน อะไรที่ยังมีการละเมิด จะแก้ไขอย่างไรให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม

3 : ปรับปรุง

ประกอบด้วย

ป ที่ 1 ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลแสดงผลงานและสถานการณ์การละเมิดสิทธิ ที่เป็นรูปธรรม ครอบคลุมระดับพื้นที่ จังหวัด เพื่อมุ่งไปแก้ไขปัญหาการละเมิด ด้วยการ

(1.1) จัดทำและแจกจ่ายคู่มือหรือชุดความรู้ที่เหมาะสมตามบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อเป็นความรู้ให้หน่วยงานหรืออาสาสมัครในการป้องกัน จัดการ แก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิ ประสานส่งต่อความช่วยเหลือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ครบวงจรเป็นไปตามมาตรฐานสากล

(1.2) ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัย ที่จะเป็นสิ่งชี้้นำการแก้ไขปัญหาการละเมิด ทั้งข้อมูล แดงผลงาน สำหรับการถอดบทเรียน ข้อมูลสถานการณ์การละเมิดในแต่ละประเด็นหรือกลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลพื้นที่ โดยจะใช้ระบบคอมพิวเตอร์ เป็นส่วนจัดการข้อมูลให้เชื่อมโยงกัน และเชื่อมโยงข้อมูลแต่ละพื้นที่ จังหวัด ส่งต่อไปยังห้องปฏิบัติการ War room ในทุกระดับทั้งในส่วนกลาง และจังหวัด มีการแสดงผลในระบบแผนที่ภูมิศาสตร์/GIS Digital ตามหลักการจัดระบบจัดการข้อมูลสมัยใหม่

ป ที่ 2 ปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่รัฐ ในเรื่องสิทธิมนุษยชน ไม่ใช่เป็นเรื่องตรวจสอบ แต่เป็นสิ่งที่ สนับสนุนการทำงานและสร้างสังคมสงบสุข ด้วยการ

(2.1) ให้ความรู้ ความเข้าใจในหลักการสิทธิมนุษยชน เพื่อสร้างเจตคติในการเชิงสร้างสรรค์แก่เจ้าหน้าที่รัฐว่าสิทธิมนุษยชนมีความสำคัญและดีอย่างไร

(2.2) ส่งเสริมกิจกรรมสิ่งดี ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อสร้างการรับรู้ เข้าใจในหลักสิทธิมนุษยชนโดยแท้จริง

บทที่ 3 ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่ยังละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือสิทธิเสรีภาพ

- (3.1) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับสิทธิเสรีภาพที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะกฎหมายที่กระทบสิทธิประชาชนโดยรวม หรือเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เพื่อนำเสนอรัฐบาลพิจารณา
- (3.2) พัฒนากฎหมายหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับกติกา/อนุสัญญา ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน โดยผ่านการรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วน
- (3.3) ส่งเสริมการพัฒนากฎหมายที่ประเทศไทยรับข้อเสนอแนะจากการรายงาน สถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) มาปฏิบัติให้เกิดผลที่เป็น รูปธรรม
- (3.4) เสริมสร้างการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติให้ทั่วถึงและเป็นธรรม และมี มาตรการลงโทษที่ชัดเจนหากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่รัฐละเลยการปฏิบัติ

2 : ขับเคลื่อน

ประกอบด้วย

ข ที่ 1 ขับเคลื่อนองค์กรหรือจังหวัดต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน สำหรับใช้ถอดบทเรียนการ ทำงานให้กับหน่วยงานอื่นขยายผลต่อยอด โดยให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ในฐานะ หน่วยงานกลาง ร่วมกับหน่วยงานที่ได้รับการคัดเลือกดำเนินการ ด้วยการ

- (1.1) คัดเลือกจังหวัดหรือองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ที่นำเครื่องมือด้านสิทธิ มนุษยชน ไปลงปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ให้หน่วยงานหรือองค์กรมีความ พร้อมในการส่งเสริมการเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน ส่งเสริมความเสมอภาค เท่าเทียม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ที่ดี สามารถพึ่งพาตนเองได้
- (1.2) เตรียมข้อมูลพื้นฐานขององค์กรหรือจังหวัดต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน การ วิเคราะห์สภาพปัญหาการละเมิดที่เกิดขึ้น การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขที่เหมาะสม
- (1.3) สร้างระบบการพัฒนาเป็นจังหวัดต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน
- (1.4) จัดทำชุดความรู้การพัฒนาจังหวัดหรือองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งการ เตรียมการ การค้นหาปัญหาและจัดลำดับความสำคัญ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล การถอดบทเรียน
- (1.5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถอดบทเรียนและศึกษาดูงานจังหวัดหรือองค์กรต้นแบบด้าน สิทธิมนุษยชนเพื่อขยายผลต่อไปยังจังหวัดหรือองค์กรอื่น ปีละไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของหน่วยงานทั้งหมด
- (1.6) ประมวลผลและสังเคราะห์บทเรียนของการดำเนินงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ มนุษยชนทั้งกรณีที่เกิดขึ้นด้านบวกและลบ เพื่อนำมาหาวิธีการจัดการแก้ไขปัญหา เป็นตัวอย่างแก่จังหวัดอื่น พร้อม ทั้งเผยแพร่แก่สาธารณชน

ข ที่ 2 ขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสู่การปฏิบัติในมิติเสริมสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ด้วยการ

(2.1) จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่คัดเลือกประเด็น high rights ที่มีความโดดเด่น หรือเป็นนวัตกรรมใหม่ ที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศหรือการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนหรือเป็นโครงการ/กิจกรรมที่จะนำไปป้องกัน แก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ

(2.2) ส่งเสริมให้หน่วยงานในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามแนวทางที่วางไว้ ได้แก่

1) การนำเรื่องแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแปลงลงสู่การปฏิบัติ ด้วยการกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการราชการ แผนพัฒนาจังหวัด หรือแผนพัฒนาของหน่วยงาน

2) การจัดทำเป็นนโยบายหรือแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ของหน่วยงาน ขึ้นใหม่ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมที่เป็นประเด็น high rights ที่มีความโดดเด่น หรือเป็นนวัตกรรมใหม่

3) การผลักดันให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานของหน่วยงาน เพื่อขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

4) หน่วยงานทุกหน่วยงานมีการสอดแทรกความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพ

5) กิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นการส่งเสริม ค้ำครองสิทธิมนุษยชน และสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

1 : ลด

ลดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในแต่ละปีอย่างเป็นรูปธรรม กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในฐานะหน่วยงานกลางควรดำเนินการ ด้วยการ

(1.1) ส่งเสริม เชิดชู หน่วยงานหรือองค์กรที่ขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนดีเด่นในภาพรวมทั้งประเทศ เพื่อให้รางวัลหรือประกาศเกียรติคุณในการดำเนินงาน หรือการศึกษาดูงานในต่างประเทศ

(1.2) การตรวจรับรอง มาตรฐานการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อประกาศให้ทราบโดยทั่วไป สำหรับหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์สิทธิขั้นพื้นฐานหรือที่กฎหมายภายในกำหนด

(1.3) ประเมินผลโดยสถาบันการศึกษาที่มีความเป็นกลางเพื่อทำการประเมินผลว่า สถานการณ์ละเมิดสิทธิมีแนวโน้มเป็นไปในทางที่ลดลงหรือไม่ และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและปฏิบัติการอย่างไรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน

8. การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ

8.1 กลไกและโครงสร้างการบริหารจัดการ

เพื่อให้การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติเกิดผลที่เป็นรูปธรรม และเสริมพลังการนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ จึงกำหนดไว้ ดังนี้

8.1.1 ระดับนโยบาย (1) ผลักดันให้มีคณะกรรมการระดับชาติในการส่งเสริมและประสานงานสิทธิมนุษยชน โดยรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน และผู้แทนระดับสูงจากทุกภาคส่วนเข้าเป็นร่วมคณะกรรมการฯ (2) ผลักดันให้รัฐบาลออกนโยบายที่สำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อป้องกันและลดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในสังคม

8.1.2 ระดับประเด็นยุทธศาสตร์ภาพรวม (Agenda) ศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรอำนวยการ รับผิดชอบการอำนวยการ กำกับ ติดตาม เฝ้าระวังการละเมิดสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งรายงานสถานการณ์ เสนอแนะเชิงนโยบายและประสานแจ้งหน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบต่อปฏิบัติและจัดการแก้ไขปัญหาการละเมิดที่เกิดขึ้น ต่อรองนายกรัฐมนตรี เป็นประจำทุกสัปดาห์ โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

8.1.3 ระดับภารกิจ (Function) ศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนระดับกระทรวง กรม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการตามภารกิจ โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งติดตาม เฝ้าระวัง รายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน การบูรณาการแผนงบประมาณ การบูรณาการภายในหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงาน ให้เกิดเอกภาพ และมุ่งต่อการสนับสนุนการดำเนินงานในระดับพื้นที่

8.1.4 ระดับพื้นที่ (Area) ศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนในระดับจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการ รับผิดชอบดำเนินการตามภารกิจ โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งติดตาม เฝ้าระวัง รายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน การบูรณาการแผนงบประมาณ การบูรณาการภายในจังหวัด ให้เกิดเอกภาพ และมุ่งต่อการสนับสนุนการดำเนินงานในระดับตำบล หมู่บ้าน ชุมชน

8.2 การแปลงวาระแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

(1) การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action plan) รองรับการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ที่สอดคล้องกับวาระแห่งชาติและครอบคลุมนโยบายในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561)

(2) การแปลงนโยบาย/แผนไปสู่การปฏิบัติ

(3) การกำกับ ติดตาม รายงานและประเมินผล

(3.1) **ติดตาม (Monitoring)** ให้หน่วยงานทุกภาคส่วนรายงานผลการดำเนินงาน เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ปีละ 1 ครั้ง ภายในเดือนพฤศจิกายน ประจำปีทุกปี ภายหลังจากคณะรัฐมนตรีมีการประกาศวาระแห่งชาติแล้วโดยรายงานพร้อมกับการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(3.2) **ประเมินผล (Evaluation)** โดยร่วมกับสถาบันการศึกษาทำการประเมินผล ใน 2 ช่วง (ช่วงครึ่งแรกและช่วงครึ่งหลังที่มีการประกาศวาระแห่งชาติพร้อมกับการประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

8.3 การพัฒนาที่ยั่งยืนด้านสิทธิมนุษยชน

(1) **โครงสร้าง :** ผลักดันให้เกิดศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนระดับกระทรวง กรม ศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนในระดับจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร เพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกิดผลที่เป็นรูปธรรม และเกิดความยั่งยืน

(2) กลไกและกฎหมาย : การตราระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ... ที่จะช่วยสร้างกลไก มาตรการ แนวทางการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพที่เป็นรูปธรรมและมีกฎหมายมารองรับที่ชัดเจน ซึ่งในสาระสำคัญของกฎหมายจะบัญญัติให้มี (1) กลไกในรูปคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อกำหนดนโยบายและผลักดันด้านสิทธิมนุษยชน (2) คณะกรรมการในระดับจังหวัด ทั้ง 77 จังหวัด เพื่อเป็นหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ในการส่งเสริม ค้ำครองสิทธิเสรีภาพ ทั้งในเชิงการป้องกันไม่ให้ประชาชนถูกละเมิด การคุ้มครอง ช่วยเหลือ เยียวยา การพัฒนากฎหมายและการพัฒนาเครือข่าย (3) การพิจารณางบประมาณหรือการบูรณาการงบประมาณ เพื่อให้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเล็งเห็นผลในทางปฏิบัติ ด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action plan) รองรับการทำงานและให้การทำงานด้านสิทธิมนุษยชน มีกฎหมายในเชิงการปฏิบัติที่ชัดเจน อธิบายวิธีการดำเนินงาน การยกย่องเชิดชูหน่วยงานที่ปฏิบัติแล้วเกิดผล

(3) แนวทางการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ : ได้แก่ (1) การจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนและสอดแทรกความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรของทุกกระทรวงหรือทุกหน่วยงาน (2) การสร้างวิทยากรตัวคูณในเรื่องสิทธิมนุษยชนขยายผลไปทุกกระทรวง กรม และทุกจังหวัด (3) การแต่งตั้งคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นในทุกหน่วยงาน (4) การจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนให้สอดคล้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและวาระแห่งชาติ (5) การจัดทำโครงการ/กิจกรรม ที่เป็นประเด็น Heights lights หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ในด้านสิทธิมนุษยชน (6) สร้างระบบการรายงานผลการดำเนินงานออนไลน์ และประมวลผลในภาพรวมทั้งประเทศ

(4) บริหารวาระแห่งชาติ : หน่วยงานกลาง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

9. ตัวชี้วัด

เป็นไปตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561) เพื่อผลักดันให้ประสบความสำเร็จในช่วงปีสุดท้ายและเตรียมการเข้าสู่แผนฯ ฉบับที่ 4 (ปี พ.ศ.2562-2566) ปรากฏ ดังนี้

(1) มีร่างกฎหมาย การปรับปรุงกฎหมาย นโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติ หรือระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิในประเด็นหรือกลุ่มเป้าหมายในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(2) มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติการ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการหรือโครงการ

(3) สถานการณ์การละเมิดสิทธิในแต่ละประเด็นหรือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องมีแนวโน้มเป็นไปในทางที่ลดลง

(4) จำนวนโครงการ กิจกรรมหรือความช่วยเหลือตามสิทธิในแต่ละประเด็นหรือกลุ่มเป้าหมายที่มีการดำเนินงาน

10. ระยะเวลาของการประกาศวาระแห่งชาติ

ระยะเวลา 2 ปี (ปี 2561-2562)¹⁴

¹⁴ระยะเวลาที่ประกาศวาระแห่งชาติ ที่จะช่วยเร่ง เสริม จะเป็นในช่วงปลายปีสุดท้ายของวาระแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ. 2561) และจะเริ่มต้นปีใหม่ของแผนฯ ฉบับที่ 4

11. ปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนให้วาระแห่งชาติประสบความสำเร็จ

(1) การเข้าเป็นภาคีสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกลำดับที่ 55 และสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ทำให้เกิดพันธะผูกพันประเทศไทยต้องปฏิบัติตามในเรื่องต่าง ๆ

(2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งฉบับปี พ.ศ. 2540 พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2557 โดยเฉพาะฉบับชั่วคราว ในมาตรา 4 ใจความสำคัญว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพและความเสมอภาค ย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้ และที่สำคัญร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการลงประชามติเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 ยังคงมีการบัญญัติเรื่องสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนเช่นกัน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

(3) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ที่มุ่งให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยยุทธศาสตร์หนึ่งมุ่งเน้นพัฒนาให้ประเทศลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสบนความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

(4) นโยบายรัฐบาล ข้อ 3 ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม... และข้อ 11 การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

(5) รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) ต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับกระทรวงต่างประเทศ เป็นเจ้าภาพร่วมกันในการจัดทำรายงานดังกล่าว ซึ่งเป็นรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภาพรวม¹⁵ และเมื่อนำเสนอรายงานแล้ว จะมีประเทศต่างๆ ให้คำแนะนำที่ไทยจะได้นำคำแนะนำที่สามารถรับปฏิบัติได้ตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบมาปรับปรุงและพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชนของไทยต่อไป

(6) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs) เป็นข้อผูกพันสำหรับชาติสมาชิกที่ได้ให้การรับรอง ซึ่งรวมทั้งประเทศไทย โดยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าวจะถูกใช้เป็นเครื่องกำหนดทิศทางพัฒนาทั้งของไทยและของโลกนับจากนี้ ระหว่างปี พ.ศ. 2558 - 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยประกอบด้วย 17 เป้าหมาย 169 เป้าประสงค์ ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล อันเป็นสามเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อขจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ โดยไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง ไม่ทำลายแหล่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนซึ่งจะต้องร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน¹⁶

(7) การประเมินผลสัมฤทธิ์ การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (ปี พ.ศ. 2552-2556) โดยมหาวิทยาลัยมหิดล ที่แสดงผลการดำเนินงาน และสิ่งที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชน ข้อเสนอหนึ่งคือการผลักดันให้เรื่องสิทธิมนุษยชนประกาศเป็นวาระแห่งชาติ

¹⁵ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2559 คณะผู้แทนไทย นำโดยนายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้นำเสนอรายงานการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยภายใต้กระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ 2 ต่อที่ประชุมคณะทำงาน UPR สมัยที่ 25 ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

¹⁶ เว็บไซต์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ : <http://osthailand.nic.go.th>

12. กลุ่มเป้าหมาย

12.1 หน่วยงานขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ¹⁷ (Intermediate)

(1) สอนราชการ จำนวน 8,102 แห่ง ประกอบด้วย (1.1) สอนกลาง (20 กระทรวง/153 กรม)
(1.2) สอนภูมิภาค 76 จังหวัด (1.3) สอนท้องถิ่น 7,853 แห่ง (อบจ. 76 แห่ง เทศบาล 2,266 แห่ง อบต. 5,509 แห่ง กรุงเทพฯ 1 แห่ง และพัทยา 1 แห่ง)

(2) องค์กรของรัฐรูปแบบใหม่ (องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ) 7 แห่ง

(3) องค์กรศาล องค์กรอื่นและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ จำนวน 11 แห่ง

(4) องค์กรภาคเอกชนและภาคประชาชน 300 แห่ง

12.2 ประชาชน (Ultimate goal)

(1) ประชาชนทั่วไป ตระหนักในสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ไม่ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข

(2) กลุ่มผู้ด้อยโอกาสหรือกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้รับการช่วยเหลือเยียวยาและได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ใน 15 กลุ่มเป้าหมายตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ได้แก่ (1) กลุ่มผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง (2) กลุ่มผู้พันโทษ (3) กลุ่มผู้ต้องหาคดีอาชญากรรมตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545/กลุ่มผู้ติดยาเสพติดและผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (4) กลุ่มเหยื่อ/ผู้เสียหาย (5) กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ (6) กลุ่มผู้ใช้แรงงาน (7) กลุ่มคนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา (8) กลุ่มเกษตรกร (9) กลุ่มผู้สูงอายุ (10) กลุ่มเด็กและเยาวชน (11) กลุ่มสตรี (12) กลุ่มคนพิการ (13) กลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ (14) กลุ่มที่รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง (15) กลุ่มความหลากหลายทางเพศ/อัตลักษณ์ทางเพศ

13. คำนียามโดยสรุป

(1) **สิทธิมนุษยชน (Human Rights)** หมายความว่า สิทธิที่มีตามธรรมชาติ ซึ่งติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด โดยมีความเป็นสากลและมีการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน หรือ กติกา อนุสัญญา ข้อตกลง ต่างๆ ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ที่ทุกประเทศทั่วโลกให้การรับรอง

(2) **สิทธิเสรีภาพ (Rights and Liberties)** หมายความว่า สิทธิที่มีการบัญญัติรับรองไว้ในกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญของประเทศ ของแต่ละรัฐรับรองไว้ว่าประชาชนจะมีสิทธิ และเสรีภาพ ในเรื่องใด มากน้อย แค่ไหน เพียงใด ขึ้นอยู่กับบริบทสังคมของประเทศนั้นๆ¹⁸

(3) **หน้าที่ (Duty)** หมายความว่า กิจที่จะต้องทำ หรือควรทำ ด้วยความรับผิดชอบ¹⁹ เพื่อให้เกิดความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม

¹⁷ คู่มือการขับเคลื่อนแผน สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557 – 2561) ไปสู่การปฏิบัติ

¹⁸ ชุดความรู้สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2552-2556) และฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561) ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

¹⁹ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

(4) การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) หมายความว่า เป็นการพัฒนากำหนดหนทาง หรือวิธีการหรือแนวทางต่าง ๆ ที่จะทำให้ประชาชนมีความมั่นคง มีความสุขในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดความสงบสุขในสังคม และมีความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ก่อให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็งได้อย่างแท้จริง

14. การติดตามและประเมินผล

13.1 ติดตาม (Monitoring) ให้หน่วยงานทุกภาคส่วนรายงานผลการดำเนินงาน เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ปีละ 1 ครั้ง ภายในเดือนพฤศจิกายน ประจำปีทุกปี ภายหลังจากคณะรัฐมนตรีมีการประกาศวาระแห่งชาติแล้ว โดยรายงานพร้อมกับการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

13.2 ประเมินผล (Evaluation) โดยร่วมกับสถาบันการศึกษาทำการประเมินผล ใน 2 ช่วง (ช่วงครั้งแรก และช่วงครึ่งหลังที่มีการประกาศวาระแห่งชาติพร้อมกับการประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

15. ประโยชน์ที่ได้รับ

(1) สังคมไทยเป็นสังคมที่เคารพสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข

(2) หน่วยงานต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ และเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ในด้านสิทธิมนุษยชน

(3) ประชาชนได้รับรู้และตระหนักในสิทธิ หน้าที่ และไม่ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น

(4) สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

(5) ประเทศไทยมีภาพลักษณ์ที่ดีในด้านสิทธิมนุษยชนและได้รับการยอมรับจากนานาชาติ

ชื่อเอกสาร	บทสรุปสำหรับผู้บริหาร วาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน		
ที่ปรึกษา	นางสาวปิติกาญจน์ นางจันทร์ชม นางนงภรณ์ รศ.ดร.ศรีสมบัติ ผศ.ดร.นิตยา ดร.ทองใหญ่ ดร.วรรณพร	สิทธิเดช จินตยานนท์ รุ่งเพ็ชรวงศ์ โชคประจักษ์ชัด สำเร็จผล อัยยะวรากุล เตชะโกศิยะวณิช	อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ที่ปรึกษา ที่ปรึกษา ที่ปรึกษา ที่ปรึกษา
คณะทำงาน			
ยกร่าง	นายพิทยา นายไพฑูรย์ นางจันทร์ชม นางสาวสาธนา นางสุจิตรา นางปภัศสรา นางสาวนรีลักษณ์ นายธีรยุทธ	จินาวัดน์ สว่างกมล จินตยานนท์ ขณะรัตน์ แก้วไกร รัตตะรังสี แพไชยภูมิ แก้วสิงห์	ที่ปรึกษากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ที่ปรึกษากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ เลขานุการกรม
ผู้จัดทำ และเรียบเรียง	นางสาวจิฬภรณ์ นางอัมพวรรณ นายอานนท์ นางสาวจิตรา	ตามชู จรเด่น ยังคุณ สรณสิริ	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ เจ้าหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้เชี่ยวชาญ
ออกแบบปก	นายวรพันธ์	กัลดหว่าง	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
ปีที่พิมพ์	2560		
จำนวนพิมพ์	120 เล่ม		

